

FYLKESMANNEN I TROMS OG FINNMARK
Statens hus Damsveien 1
9800 VADSØ

Deres ref.:
Vår ref.: 20/18439-2
Saksbehandler: Nina Cecilie Dybhavn
Dato: 11.06.2020

Svar på spørsmål til lyd- eller videoopptak av samtaler i forbindelse med klagesaksbehandling

HelseDirektoratet viser til spørsmål fra Fylkesmannen i Troms og Finnmark om pasienter som klager på medikamentell behandling uten eget samtykke etter psykisk helsevernloven § 4-4, kan gjøre lydopptak av eller filme møtene med saksbehandler hos Fylkesmannen. Formålet med opptakene er ikke konkret opplyst, men det er angitt at slik lydopptak/film tidligere er publisert på internett uten samtykke fra saksbehandler. Det stilles også spørsmål om hvor langt Fylkesmannens plikt til å opplyse saken strekker seg dersom pasienten nekter å gjennomføre samtale med saksbehandler uten lyd- eller filmopptak. HelseDirektoratet har vært i dialog med Datatilsynet om regelverket i saken.

Om regelverket

Lyd- og filmopptak av en person er automatisert behandling av personopplysninger som reguleres av personvernforordningen, jf. artikkel 2¹. Det er blant annet krav om at personopplysninger skal behandles på en lovlig, rettferdig og åpen måte, og samles inn til uttrykkelige formål jf. artikkel 5. Datatilsynet skriver i sin veileder "Lydopptak av samtaler" blant annet at det skal foreligge et rettslig grunnlag for lydopptak, de som skal tas opp skal være informert og at det kun skal skje til klare formål. Veilederen skisserer hensynene bak regelverket og belyser ulike eksempler på situasjoner. Aktuelle behandlingsgrunnlag for lyd- og filmopptak i saken er personvernforordningen artikkel 6, se særlig artikkel 6 nr. 1 a) om samtykke.

Forvaltningsloven gir generelle regler om saksbehandlingen, og gir blant annet forvaltningsorganet en generell utrednings- og informasjonsplikt, jf. § 17. Psykisk helsevernloven med forskrifter stiller særskilte krav til saksbehandlingen av klager på tvungen medikamentell behandling. I forskrift om psykisk helsevern § 29 tredje ledd står det at Fylkesmannen skal ta personlig kontakt med pasienten. Veileder for fylkesmannens behandling av klagesaker etter psykisk helsevernloven § 44 konkretiserer kravet til kontakt.

---

¹ Situasjonen som er nevnt kan ikke anses som behandling av personopplysninger som ledd *i rent personlige eller familiemessige aktiviteter*, jf. forordningen artikkel 2 nr. 2 c).

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Nina Cecilie Dybhavn, tlf.: +4794881482

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Helsedirektoratets vurdering

Helsedirektoratet legger til grunn at pasienten trenger et rettslig grunnlag for lyd- og filmopptak i samtale med Fylkesmannen. Slik vi ser det vil samtykke fra saksbehandler være det aktuelle behandlingsgrunnlaget i denne saken. Med samtykke menes enhver frivillig, spesifikk, informert og utvetydig viljesytring fra den registrerte der vedkommende ved en erklæring eller en tydelig bekreftelse gir sitt samtykke til behandling av personopplysninger som gjelder vedkommende, jf. artikkel 4 nr. 11. Fylkesmannens saksbehandler kan motsette seg lyd- og filmopptak av samtalen. Når ikke slikt samtykke foreligger, finnes det ikke slik vi ser det noe rettslig grunnlag for opptaket.

Det neste spørsmålet er hvor langt Fylkesmannens plikt til å opplyse saken strekker seg dersom pasienten nekter å gjennomføre samtale med saksbehandler uten lyd- og filmopptak. Fylkesmannen skal ta personlig kontakt med pasienten, jf. psykisk helsevernforordningen § 29 tredje ledd. Dersom pasienten, når Fylkesmannen tar personlig kontakt, stiller som et krav at det skal være opptak, har pasienten fått tilbud om å forklare seg på vanlig måte, men nekter. Ved tilbud om samtale kan vilkåret om kontakt anses oppfylt ettersom det ikke foreligger noen plikt for pasienten til å snakke med Fylkesmannen.

Fordi det ikke foreligger noen hjemmel for opptak vil det kunne anses som et urimelig krav. Å stille et urimelig krav til samtalen kan slik vi ser det være jevngodt med å nekte å snakke med Fylkesmannens saksbehandler. Dersom pasienten likevel ønsker å opprettholde klagen, bør fylkesmannen søke å få belyst saken best mulig på annen måte, f.eks. gjennom ekstra grundig samtale med faglig ansvarlig, ev. også annet helsepersonell, og ved gjennomgang av pasientjournal.

Konklusjon

Helsedirektoratet vurderer at det i den skisserte situasjonen skal foreligge et samtykke fra saksbehandler hos Fylkesmannen for at lyd- og filmopptak skal kunne skje. Ved tilbud om samtale kan vilkåret om kontakt anses oppfylt ettersom det ikke foreligger noen plikt for pasienten til å snakke med Fylkesmannen.

Vennlig hilsen

Vårin Hellevik e.f.
seniorrådgiver

Nina Cecilie Dybhavn
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk